

Sygn. akt I ACa 769/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Elżbieta Karpeta (spr.)
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SO del. Tomasz Tatarczyk
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. O.

przeciwko M. D., G. C., M. Ż., J. Z., Ł. O., M. O., M. R. (poprzednio Z.), (...) Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu w W., (...) Spółce Akcyjnej we W., (...) Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu w W., (...) Finanse Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K., (...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej we W., (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S., (...) Kasie (...) w K., (...) Spółce Akcyjnej w W., (...) Spółce Akcyjnej w B. i (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o pozbawienie tytułów wykonawczych wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 10 maja 2018 r., sygn. akt I C 598/17

1) oddala apelację;

2) nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego;

3) przyznaje od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Katowicach) na rzecz adwokata J. S. 3 321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) złotych, w tym 621 (sześćset dwadzieścia jeden) złotych podatku od towarów i usług, z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Tomasz Tatarczyk	SSA Elżbieta Karpeta	SSA Ewa Jastrzębska
---------------------------	----------------------	---------------------

Sygn. akt I ACa 769/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach uwzględnił częściowo powództwo Z. O. i pozbawił wykonalności tytuły wykonawcze:

- nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego w C. z dnia 3 września 2014r., sygn. akt XII Nc 3792/14, w zakresie należności głównej,
- nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego (...) w L. z dnia 7 listopada 2014r., sygn. akt VI Nc-e 1525674/14,
- bankowy tytuł egzekucyjny numer (...) wystawiony w dniu 16 stycznia 2015r. przez (...) Spółkę Akcyjną we W., zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w D. z dnia 12 czerwca 2015r., sygn. akt I Co 1767/15.

Oddalił natomiast powództwo zmierzające do pozbawienia wykonalności pozostałych tytułów wykonawczych wystawionych przeciwko powodowi..

Rozstrzygnięcie to zapadło po ustaleniu następujących okoliczności.

- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 31 grudnia 2014 roku, sygn. akt I Nc 1057/14, Sąd Rejonowy w D. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powodów J. Z. i M. Z. solidarnie kwotę 2000 zł z odsetkami i kosztami postępowania
- prawomocnym wyrokiem zaocznym z dnia 28 sierpnia 2014 roku, sygn. akt I1 C 1444/14 upr., Sąd Rejonowy w S. w zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz (...) sp. z o.o. w K. kwotę 664 zł 73 gr z odsetkami i kosztami postępowania, a tytuł wykonawczy wydano wierzycielowi w dniu 23 stycznia 2015r
- prawomocnym wyrokiem zaocznym z dnia 10 czerwca 2015 roku, sygn. akt I 2 C 578/15 upr., Sąd Rejonowy w D. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz (...) sp. z o.o. w S. kwotę 889 zł 30 gr z odsetkami i kosztami postępowania, a tytuł wykonawczy wydano wierzycielowi w dniu 14 marca 2015r.
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 29 lipca 2014 roku, sygn. akt VIII Nc 2590/14, Sąd Rejonowy w Z. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda M. D. kwotę 2000 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a tytuł wykonawczy wydano wierzycielowi w dniu 22 kwietnia 2015r
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 3 września 2014 roku, sygn. akt XII Nc 3792/14, Sąd Rejonowy w C. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda M. Ż. kwotę 1 587,25 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a tytuł wykonawczy wydano wierzycielowi w dniu 6 marca 2015r
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 5 marca 2015 roku, sygn. akt X Nc 694/15, Sąd Rejonowy w B. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powodów Ł. O. i M. O. solidarnie kwotę 1 002 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a tytuł wykonawczy wydano wierzycielowi w dniu 25 kwietnia 2016r.
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 3 czerwca 2014 roku, sygn. akt I Nc 4029/14, Sąd Rejonowy w B. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda (...) sp. z o.o. w B. kwotę 18 451,07 zł z odsetkami

i kosztami postępowania, a postanowieniem z dnia 17 marca 2015r. Sąd nadał klauzulę wykonalności na rzecz następcy prawnego powoda (...) SA w B.

- postanowieniem z dnia 12 czerwca 2015r., sygn. akt I Co 1767/15, Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w D. nadał bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nr (...) wystawionemu dnia 16 stycznia 2015r. przez wierzyciela (...) Bank (...) SA we W. klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikowi Z. O., a tytuł wykonawczy wierzyciel otrzymał w dniu 13 lipca 2015r.
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 26 września 2014 roku, sygn. akt VI Nc – e 1318240/14, Sąd Rejonowy (...) w L. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda easyDebt Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. kwotę 2 470,75 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a postanowieniem z dnia 2 grudnia 2014r. Sąd nadał temu nakazowi klauzulę wykonalności,
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 18 listopada 2014 roku, sygn. akt VI Nc – e (...), Sąd Rejonowy (...) w L. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda (...) Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej w K. kwotę 21 297,48 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a postanowieniem z dnia 13 stycznia 2015r. Sąd nadał temu nakazowi klauzulę wykonalności
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 30 maja 2014 roku, sygn. akt VI Nc – e 593106/14, Sąd Rejonowy (...) w L. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda (...) SA w W. kwotę 1 657,41 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a postanowieniem z dnia 18 lipca 2014r. Sąd nadał temu nakazowi klauzulę wykonalności
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 2 listopada 2015 roku, sygn. akt VI Nc – e 1982977/15, Sąd Rejonowy (...) w L. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda easyDebt Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. kwotę 916,41 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a postanowieniem z dnia 15 grudnia 2015r. Sąd nadał temu nakazowi klauzulę wykonalności
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 9 lipca 2014 roku, sygn. akt VI Nc – e 922138/14, Sąd Rejonowy (...) w L. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. kwotę 17 221,54 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a postanowieniem z dnia 2 października 2014r. Sąd nadał temu nakazowi klauzulę wykonalności (karta 325,328), zaś następnie klauzula nadana została na rzecz (...) sp. z o.o. w S.,
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 7 listopada 2014 roku, sygn. akt VI Nc – e 1525674/14, Sąd Rejonowy (...) w L. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda Banku (...) SA we W. kwotę 22 137,51 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a postanowieniem z dnia 19 lutego 2015r. Sąd nadał temu nakazowi klauzulę wykonalności
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 14 maja 2015 roku, sygn. akt VI Nc – e 183470/15, Sąd Rejonowy (...) w L. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. kwotę 3 783,05 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2015r. Sąd nadał temu nakazowi klauzulę wykonalności
- prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 18 lutego 2015 roku, sygn. akt VI Nc – e 756374/15, Sąd Rejonowy (...) w L. zasądził od pozwanego Z. O. na rzecz powoda G. C. kwotę 1 141 zł z odsetkami i kosztami postępowania, a postanowieniem z dnia 8 lipca 2015r. Sąd nadał temu nakazowi klauzulę wykonalności

Prawomocnym wyrokiem karnym Sądu Rejonowego w D. z dnia 27 września 2016 roku, sygn. akt VII K 350/15, Ł. P. został (...).

W toku postępowania karnego oskarżony Ł. P. przyznał się do winy, potwierdził że Z. O. zawierał dla niego umowy pożyczek i kredytów (wyrok SR w D. z 27 września 2016 roku z uzasadnieniem , wyrok tut. Sądu z 17 stycznia 2017r. VII K 918/16, karta 360-372).

Powód wystąpił z pozwami przeciwko Ł. P. o zwrot przekazanych mu kredytów i pożyczek. I tak Sąd Rejonowy w D. zasądził od Ł. P. na rzecz powoda :

- wyrokiem zaocznym z dnia 20 lipca 2016r., sygn. akt I C 471/14, kwotę 47 905,32 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie i kosztami postępowania (karta 175 ww. akt),
- wyrokiem zaocznym z dnia 23 października 2014r., sygn. akt I C 170/14, kwotę 72 115, 42 zł wraz z kosztami postępowania (karta 129 ww. akt),
- wyrokiem z dnia 30 czerwca 2016r., sygn. akt IC 369/15, kwotę 11 074,65 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie i kosztami postępowania (karta 102 ww. akt).

Powód Z. O. ma 71 lat, jest emerytem. Jego emerytura wynosi około 2000 zł, ale z uwagi na zajęcia komornicze otrzymuje tylko 1400 zł. Powód mieszka z żoną i dorosłym synem T.. Żona powoda otrzymuje emeryturę od 24 listopada 2017 roku w kwocie 1000 zł. Obecnie syn powoda nie pracuje. Powód ma jeszcze syna D., który jest marynarzem i mieszka w G.. Powód przez wiele lat nadużywał alkoholu. Obecnie cierpi na raka żołądka i raz na 3 miesiące odwiedza psychiatrę Do chwili obecnej Ł. P. nie oddał powodowi żadnych pieniędzy. Od orzeczeń sądów powód nie odwoływał się (zeznania powoda karta 376 - 377).

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo przeciwegzekucyjne, którego podstawą jest art. 840 § 1 k.p.c. może zmierzać do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo jego ograniczenia. Podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego są zdarzenia (okoliczności, fakty), z którymi przepisy prawa materialnego łączą wygaśnięcie zobowiązań, albo które powodują niemożność egzekwowania świadczeń wynikających z tytułu egzekucyjnego. Trzeba przy czym pamiętać, że zgodnie z art. 843 § 3 kpc w pozwie powód powinien przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mógł zgłosić, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich dalszym postępowaniu.

W ocenie Sądu powództwo mogło zostać uwzględnione jedynie w zakresie w jakim pozwani go uznali. Uznanie powództwa przez (...) Bank (...) SA we W. i przez pozwanego M. Ż. (w zakresie należności głównej) z uwagi na podniesione w pozwie okoliczności, a przez pozwany Bank (...) SA we W. z uwagi na sprzedaż wierzytelności objętej kwestionowanym tytułem wykonawczym, należało uznać za skuteczne jako niesprzeczne z prawem, z zasadami współzycia społecznego i nie zmierzające do obejścia prawa.

W pozostałym zakresie, w ocenie Sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na przyjęcie, że spełnione zostały przesłanki z art. 840 §1 pkt 2 kpc. W przypadku gdy tytułem wykonawczym jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo opozycyjne na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, lub na zarzucie spełnienia świadczenia, tylko jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne. Taki warunek został wprowadzony z dniem 8 września 2016 r., tj. od dnia wejścia w życie noweli z dnia 10 lipca 2015 r. W poprzednim stanie prawnym oparcie powództwa na wskazanym zarzucie spełnienia świadczenia było możliwe w sytuacji, gdy zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Powód nie udowodnił, aby po powstaniu kwestionowanych sądowych tytułów egzekucyjnych nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązania wygasły albo nie mogą być egzekwowane. Nie jest bowiem takim zdarzeniem skazanie Ł. P. za popełnione oszustwa na szkodę wskazanych w wyroku karnym podmiotów, które udzieliły powodowi pożyczek i kredytów. Nałożenie na Ł. P. obowiązku naprawienia szkody nic w sytuacji powoda wobec wierzycieli nie zmienia, dopóki powód nie wykaże, że świadczenia objęte tytułami wykonawczymi zostały przez Ł. P., zgodnie z wyrokiem karnym, spełnione. Na obowiązki powoda stwierdzone kwestionowanymi tytułami wykonawczymi nie mają wpływu również korzystne dla powoda wyroki Sądu Rejonowego w D. w sprawach IC 170/14, IC 471/14 i IC 369/15, skoro

powód zasądzonych tymi wyrokami należności od Ł. P. nie wyegzekwował i swych wierzycieli - pozwanych w niniejszej sprawie - nie spłacił.

Dodać należy, że od objętych pozwem orzeczeń powód nie odwoływał się. Powództwo przeciwegzekucyjne stanowi wprawdzie sposób obrony merytorycznej dłużnika, ale obrona ta nie może naruszać powagi rzeczy osądzonej. Dłużnik nie może bowiem kwestionować orzeczenia, które ma moc wiążącą (art. 365 § 1 k.p.c.). W trybie powództwa przeciwegzekucyjnego, nie można więc badać słuszności wyroku sądowego, na podstawie którego toczy się przeciwko stronie egzekucja. W związku z tym w toku niniejszego postępowania nie była dopuszczalna merytoryczna ocena przesłanek wydanych przeciwko powodowi prawomocnych orzeczeń.

Wobec powyższego powództwo w pozostałym zakresie oddalono.

Na podstawie art. 102 kpc Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami postępowania, a to z uwagi na jego wiek, stan zdrowia, sytuację materialną, a także okoliczności w jakich doszło do powstania zobowiązań objętych przedmiotowymi tytułami wykonawczymi.

Nie było również podstaw do obciążania kosztami postępowania pozwanych, którzy uznali powództwo, skoro uznali je przy pierwszej czynności procesowej i nie dali powodu do wytoczenia sprawy, a sami mogli domagać się od powoda zwrotu kosztów pomimo uwzględnienia powództwa (art. 101 kpc).

O kosztach należnych pełnomocnikowi powoda orzeczono na podstawie § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

W apelacji od tego wyroku w części oddalającej powództwo powód zarzucał naruszenie art. 840 § 1 k.p.c. przez oddalenie powództwa mimo, że całokształt okoliczności sprawy wskazywał na udowodnienie przez powoda zaistnienia po wydaniu tytułów wykonawczych zdarzenia, wskutek którego zobowiązania nie mogą być egzekwowane, a takim zdarzeniem był wyrok karny skazujący Ł. P. za oszustwa na szkodę wskazanych w wyroku karnym podmiotów. Zarzucał także powód naruszenie art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie oraz naruszenie art. 233 § 1 w związku z art. 230 k.p.c. przez nieuwzględnienie faktu, że powód został oszukany przez Ł. P..

Domagał się powód zmiany zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa ewentualnie uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja była bezzasadna.

Sąd Okręgowy – wbrew zarzutom apelacji – w pełni poprawnie przytoczył brzmienie i dokonał wykładni przepisu art. 840 § 1 k.p.c. stanowiącego podstawę żądania pozwu. W szczególności podkreślić należy, że z uwagi na okoliczności faktyczne wskazane w uzasadnieniu żądania pozwu powód domagał się pozbawienia wykonalności tytułów wykonawczych powołując się na określoną w punkcie 2 art. 840 § 1 k.p.c. przesłankę, czyli na zaistnienie po powstaniu tytułu egzekucyjnego zdarzenia, wskutek którego zobowiązania stwierdzone tytułami wykonawczymi wygasły albo nie mogą być egzekwowane. W pełni prawidłowo uznał Sąd Okręgowy, że ani wyrok karny skazujący Ł. P. za oszustwa na szkodę wierzycieli powoda – pozwanych w niniejszej sprawie, ani orzeczenia sądowe zasądzające należności od Ł. P. na rzecz powoda nie stanowią zdarzeń, wskutek których zobowiązania wynikające z treści tytułów wykonawczych opisanych w pozwie wygasły lub nie mogą być egzekwowane. Powód bowiem zaciągnął zobowiązania finansowe u pozwanych, zobowiązał się do spłaty udzielonych pożyczek i kredytów, a fakt że środki pieniężne uzyskane od pozwanych przekazał Ł. P. nie ma żadnego znaczenia dla istnienia zobowiązań powoda wobec pozwanych.

Powołany w apelacji przepis art. 5 k.c. nie może stanowić samodzielnej podstawy żądania pozwu. Pozwani egzekwujący stwierdzone tytułami wykonawczymi zobowiązania, które powód zaciągnął nie czynią ze swego prawa użytku

sprzecznego z zasadami współżycia społecznego, dlatego nie można w oparciu o powołany przepis pozbawić pozwanych możliwości korzystania z przysługujących im praw.

Bezzasadny był również zarzut naruszenia art. 233 § 1 w związku z art. 230 k.p.c. bowiem Sąd Okręgowy rozważył wynikający z wyroku karnego fakt oszukania powoda przez Ł. P., lecz nie znalazł podstaw do podzielenia stanowiska powoda jakoby fakt ten miał zniweczyć zobowiązania stwierdzone tytułami wykonawczymi.

Zaskarżone orzeczenie w pełni zatem odpowiada prawu, a apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw faktycznych i prawnych podlegała oddaleniu na mocy art. 358 k.p.c.

Mając na uwadze trudną sytuację materialną i zdrowotną powoda odstąpiono na mocy art. 102 k.p.c. od obciążenia powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

SSO del Tomasz Tatarczyk SSA Elżbieta Karpeta SSA Ewa Jastrzębska